

Planering för Sp1:or i historia moment 2 Perioden 1492-1815

V. 46

Filmen: Luther

V.47

Nya tider och världar s.84-98 (ej handelskapitalism)

V.48

Kungligt envælde och krig
99-100,103-106,107-115

V.49

Sverige mellan 1500-1718
116-135

V. 50

Revolutionernas tidevarv
136-139, 143-148

V.51

Marginaltid

V.2

Franska revolutionen 148-156

V.3

Napoleontiden
157-162

V.4

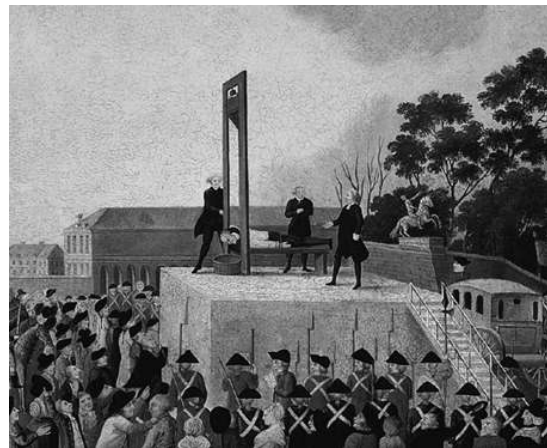
Sverige mellan 1718-1815
170-183

V.5

Prov vecka 5 på kartid.

Marie Antionette- "österrikiskan" kallad, var en levnadsglad och oförsiktig medelpunkt i det slösaktiga hovlivet i Versailles. Inför giljotinen år 1793 visade hon dock stort mod. Nedan ses hennes make Ludvig XVI avrättas med giljotin

Giljotin j (fr. guillotine, efter den franske läkaren Joseph Guillotin, 1738-1814), ett avrättningsverktyg bestående av två upprättstående stolpar, upptill förenade av en tvärbjälke, samt en mellan stolparna löpande snedställd kniv, som vid avrättningen frigörs och faller ner mot halsen på den person som skall avrättas. P.g.a. sin konstruktion kallas verktyget även fallbila. Officiellt infördes giljotinen i fransk straffrätt 1792. I Sverige har giljotin använts en enda gå då den för rånmord dömd Alfred Ander avrättades 1910.

Frågor – Moment 2

Europa upptäcker världen

Nya tider och världar s.84-98 (ej handelskapitalism)

1. Vilka drivkrafter fanns det bakom upptäcktsfärderna i slutet av 1400-talet?
2. Vad olika upptäckter gjorde sjöfarna Diaz, Da Gama, Columbus, Magellan, och Vespucci? Vem av dessa har fått gett namn till Amerika?
3. Nämn två nyheter som gjorde sjöfärderna möjliga och hur var fartygen utrustade?
4. Vilka kulturer var mest utvecklade i världen under 1500-talet? Motivera ditt svar.
5. Ge exempel på konsekvenser av européernas erövring av Amerika.

Bild över Vespuccis resor.

Renässans och reformation

6. Vilken syn hade renässansen på människan?
7. Vad menas eg. med renässans?
8. Vad sysslade Leonardo Da Vinci respektive Michelangelo med?
9. Ge exempel på hur den medeltida världsbilden byggde på abstrakta spekulationer istället för studier av verkligheten.
10. Beskriv Kopernikus, Keplers, Galileis och Newtons bidrag till den nya världsbilden som utformades på 1500- och 1600-talet?
11. Varför reagerade Martin Luther på avlatsbrevet?
12. Hur såg Martin Luther på människans kontrakt med Gud?

13. Varför ansåg Luther att det var så viktigt att översätta Bibeln till folkspråk?

Martin Luther

14. Vilken uppfinning underlättade spridningen av Luthers tankar?
15. Hur ställde sig Luther i striden mellan adelsmän och bönder i Tyskland?
16. Vad innebar religionsfreden i Augsburg?
17. Redogör för kalvinismen.
18. Vad hade hugenotterna och puritanerna gemensamt?
19. Redogör motreformationen. Vad var inkquisitionen?

Kungligt envælde och krig

20. Vilka frågor diskuterade Machiavelli i sin bok fursten?
21. Jämför synen på kungamakten under medeltiden och under 1500-1600-talen.
22. Hur förändrades den militära tekniken i slutet av medeltiden? På vilket sätt påverkade den nya armétypen kungarnas möjligheter att stärka sin makt?

Westfaliska freden

23. Vilka grupper i samhället stödde sig kungarna på när de försökte

öka sin makt? Varifrån kom motståndet?

24. Beskriv orsakerna till trettioåriga krigets utbrott. Varför blev kriget så omfattande och utdraget? Hur påverkades maktförhållandena i Europa av krigets utgång? Vad hette freden som följde på det trettioåriga kriget 1648?

De nya stormakterna

25. Jämför utvecklingen i Holland, England och Frankrike under 1600-talet. Ta fram likheter och skillnader och försök förklara orsakerna till dessa.
26. Vad handlade den ”ärorika revolutionen” om?
27. Hur slutade den 50-åriga kampen mellan kung och parlament?
28. Visa hur Ludvig XIV strävade efter att stärka den centrala kungamakten.
29. Förklara tanken bakom det ekonomiska systemet merkantilism.
30. Varför var Europa en sargad världsdelen när 1600-talet skulle bli 1700-talet?

Sverige blir ett enat rike

31. Varför avrättades Kristian II unionsmotståndarna?
32. Vilka blev effekterna av Stockholms blodbad?
33. Under en stor del av Kalmarunionens tid hade olika stormannagrupper förgäves frigöra Sverige från den danska dominansen. Varför lyckades Gustav Vasa när de andra hade misslyckats?
34. Under Gustav Vasas regeringstid skapades ett enat svenskt rike med stark kungamakt. Beskriv de viktigaste stegen i denna utveckling. Vilka hinder och

motstånd mötte kungen och hur övervann han dem?

35. Vilka av Gustav Vasas barn och barnbarn blev kungar i Sverige? I vilken ordningsföljd blev de kungar? Och vad hade de gemensamt?

Stormaktstiden

36. Vilka förutsättningar och drivkrafter fanns det bakom det svenska stormaktsväldets uppbyggnad?
37. Vilka ekonomiska och politiska återverkningar fick stormaktspolitikerna i Sverige? Hur förändrades maktförhållandena i landet och situationen för olika befolkningsgrupper?
38. Vilken roll spelade Gustav II Adolf i det trettioåriga kriget? Och varför förde han in Sverige i detta krig?

Slaget vid Lützen 1632

39. Vem efterträdde Gustav II Adolf? Berätta om denna fascinerande gestalt i den svenska historien.
40. Berätta om Sveriges krig mot Danmark under 1600-talet. Vilka områden vann svenskarna från

Danmark? Vad hette frederna?
Vem var Karl X Gustav och vilken
djärv bedrift är han känd för?

41. Karl XI skapade ett indelningsverk.
Vad innebar det? Han gjorde också
en reduktion, vad innebar den?
42. Sammanfatta Det stora nordiska
kriget och nämn en orsak till varför
det svenska stormaktväldet gick
under.

Upplysningen

43. Hur skulle människor, enligt
upplysningens filosofer och
vetenskapsmän, betrakta sin
omvärld?
44. Vilka rättigheter tillskrevs
människan av John Locke?
45. Hur såg Rousseau på människan
och samhällsfördraget?
46. Hur föreslog Montesquieu att den
politiska makten skulle fördelas?
47. Vad menade Voltaire med upplyst
despoti?
48. Vilken genomslagskraft fick
upplysningssidéerna i de europeiska
länderna?

Den amerikanska revolutionen

49. Vilka olika intressen hade
fransmännen och engelsmännen i
Nordamerika? Krig bröt ut mellan
dessa nationer. Vad blev resultatet
av freden 1763?
50. Vad handlade den amerikanska
revolutionen om?

51. Vad innebar
självständighetsförklaringen 1776
för det politiska systemet i det
nybildade USA?
52. När blev USA fritt från
Storbritannien?
53. På vilket sätt slog Montesquieus
maktfördelningslära igenom i USA:
s konstitution från 1789?

*Lafayette (1754-1834) spelade stor roll i både det
amerikanska och den franska revolutionen och
hyllades som "två världars hjälte".*

Den franska revolutionen

54. Varför bröt den franska
revolutionen ut? Diskutera olika
faktorer
55. Inom vilka grupper hade
upplysningssidéerna sina främsta
anhängare?
56. En revolution skiljer sig från en
statskupp bland annat genom att
folkmassa träder in på scenen och
påverkar det politiska förloppet. På
vilket sätt skedde detta i Frankrike
1789 och vilken betydelse för det
för revolutionens utveckling?

Vad var en Sanculotte?

57. Ge exempel på några reformer som
nationalförsamlingen genomförde.
Vilka samhällsgrupper gynnades

respektive missgynnades av reformerna?

58. Vilken var skillnaden mellan Nationalförsamlingens (1790-1794) och Valförskottets (1793-1794) politik?
59. Vilket politiskt mål hade den s.k jakobinerklubben?
60. Vad var skräckväldet?
61. Vad var en giljotin och en sansculott?

Napoleontiden

62. Med vilka metoder gjorde Napoleon slut på den inrikespolitiska oron i Frankrike

Brumairekuppen 1799

63. Hur kom det sig att Napoleon kunde besegra och erövra mer än halva Europa?
64. Vad innebar det s.k kontinentalsystemet? Hur kunde Storbritannien kompensera sig för de förluster som den franska handelsblockaden gav upphov till?
65. Vilka faktorer var det som medverkade till att Napoleon slutligen led nederlag?
66. Vilka segrarmakterna vid Wienkongressen 1814-15
67. När segrarmakterna samlades i Wien för att ordna upp förhållandena i Europa efter Napoleonkrigen, lät sig de ledas av bestämda målsättningar. Vilka var dessa och hur tillämpades de?
68. Vad var Code Napoleon?

Sverige mellan 1718-1815

69. Hur var det politiska läget i Sverige efter Karl XII:s fall? Vad kallas den nya tiden som varade från 1719-1772? Hur styrdes riket under denna tid?
70. Vad var skillnaderna mellan mössor och hattar?
71. Hur gick kriget mot Ryssland 1741?
72. Berätta om det Svenska Ostindiska kompaniets verksamhet?
73. Vad sysslade en Västgötakalle med? Vilket område kom de främst ifrån?
74. Hur stark var kungamakten under Adolf Fredriks dagar som kung?
75. Hur gick Gustav III:s statskupp till?

Gustav III: s kröning

76. På vilket sätt var Gustav III en upplyst monark? Berätta om den s.k tjusarkonungs reformer!
77. Sammanfatta Gustav III: s regim från 1788 till 1792.
78. Vilken sida stod Sverige på under Napoleonkrigen?
79. Varför förlorade Sverige Finland 1809?
80. Hur gick statskuppen 1809 till?.
81. Hur blev Jean Baptiste Bernadotte svensk kung?
82. Förklara uppkomsten av unionen mellan Sverige och Norge?